

Ficzek Ferenc

Artcadia, ú.f. 3 (2), 69–72. (2024)

ficzek.ferenc@uni-mate.hu

MATE KC, Rippl-Rónai Művészeti Intézet

ORCID: [0000-0002-7059-7856](https://orcid.org/0000-0002-7059-7856)

Montázs

László Kyra üvegművész *Montázs* című kiállításának megnyitójára

Montage

The opening speech of Kyra László glass artist's exhibition "Montage"

„Meggyőződése, hogy az anyagok választják ki a művészeket és nem pedig a művészek az anyagokat. Szeretem, hogy én és az üveg „társalkotók” vagyunk, hogy van egy tervezhetetlen, véletlenszerű együtttható, amikor ezzel az anyaggal dolgozom.” – vallja László Kyra üvegművész, akinek az üvegplasztikáit a hosszúhetényi művelődési házban láthatta a közönség 2024 szeptemberében. László Kyra a Magyar Iparművészeti Egyetem üveg szakán végzett 2003-ban, tagja a Magyar Üvegművészeti Társaságnak, rendszeres résztvevője a Magyarországon megrendezett nemzetközi üvegszimpoziumoknak és kiállításoknak. Művészetére elsősorban az üveg transzparenciáját érvényesíteni hagyó szemlélet jellemző, monokróm vagy visszafogott színvilágú alkotásain a matéria a főszereplő. Főként síküveggel dolgozik, amit fusing technikával alakít: az anyag rétegzettsége, a térbeli viszonyokkal való kísérletezés foglalkoztatja, szobrain gyakran megjelenik az egyensúly témája, a játék a kint-bent kérdéseivel, valamint az üveg alakíthatósága és statikussága között feszülő ellentétek felmutatásával. A művész tárlatát Ficzek Ferenc méltatta, a megnyitón elhangzott szöveget itt adjuk közre.

kulcsszavak: László Kyra, üveg, kiállítás, transzparencia, tér, rogyasztás

"I'm convinced that it's materials that choose artists and not artists who choose materials. I love it that I and glass are 'co-creators', that there is an unplannable, random coefficient when I'm working with this material." – says Kyra László glass artist, whose glass sculptures were on display in the culture house of Hosszúhetény in September 2024.

László graduated in glass art from the Hungarian University of Arts and Design in 2003, is a member of the Hungarian Glass Art Society and a regular participant of international glass symposia and exhibitions. She allows the transparency of glass to prevail in her art, and the material is the dominant feature in her monochrome or limited colour works.

She works mainly with flat glass which she shapes using fusing techniques: she is interested in the layering of the material, experimenting with spatial relationships, and her sculptures often deal with the theme of balance, playing with the question of the outside-inside and the contrasts between the malleability and rigidity of glass. The artist's exhibition was opened by Ferenc Ficzek, whose text is published here.

keywords: Kyra László, glass, exhibition, transparency, space, fusing

László Kyra kiállításának címe – *Montázs* – több mindenre is utal: jelzi azt, hogy jelen kiállítótérben egymástól eltérő technikával készült alkotások láthatóak, amelyek nemcsak létrehozásuk módjában különböznek, hanem tematikájukban, gondolati háttérükben is. Ugyanakkor a cím vonatkozik arra is, hogy a művek keletkezési ideje is változó, vannak teljesen friss munkák és olyanok is, amelyek korábban készültek, de valami okból kifolyólag még nem kerültek bemutatásra: vagy mert alkotójuk úgy érezte, hogy még hiányzik belőlük/hozzájuk valami: egyfajta kiegészítés, jelentést hordozó részlet, kontextusteremtő párosítás, vagy csak egyszerűen még nem kínálkozott alkalom, hogy megtalálják helyüket egy konkrét kiállítás összefüggérendszerében.

Viszont itt és most együtt láthatóak a *pâte de verre* (üvegpaszta) eljárással készült plastikák a rogyasztással, hajlítással alakított formákkal, hogy egy átfogó egész részeként legyenek értelmezhetők. De vajon fontos-e szót ejteni a technika mibenlétéről? Érdekes-e, hogy miként készül egy-egy műalkotás? Van-e jelentősége a szűk szakmai érdeklődésen vagy a laikus kíváncsiság kielégítésén túl ennek a kérdésnek?

Sok festő- és szobrászművész vall az anyaggal való viszonyáról, hogy számára az anyaggal való kapcsolat, az anyaggal való fizikai érintkezés, a matéria alakítása a legfontosabb, mert azon keresztül kapcsolódik a fizikai valósághoz, illetve azon keresztül tudja gondolatait, érzéseit közvetíteni, kifejezni mások és sokszor önmaga számára is. Nagyon fiatalon hallgatva ezeket a mondatokat úgy próbáltam értelmezni őket, mintha egy alkimista beszélne titkos munkájáról és igyekeztem elképzelni, milyen érzés lehet, ahogy az ecset érinti a vásznat, és elkeni az olajfestéket, vagy mire gondolhat a szobrász a kőpo-

1 · Kiállítási enteriőr, Hosszúhetény, 2024

2-3 · László Kyrá üvegplasztikái
Kiállítási enteriőr, Hosszúhetény, 2024

ros arca alatt, aki fáradságos munkával újra és újra a vésőjére csap nehéz kalapácsát felemelve, vagy miként nézi a tűz hevétől izzadó bronzöntőmester a folyékony fém tekergését, ami helyet talál magának a formában, miközben azon izgul, vajon minden zugba eljut-e az izzó olvadék. Ugyanígy figyeltem anno a pécsi helytörténeti múzeum udvarán megrendezett üveges találkozón, ahogy a faformába helyezik a tűzvörösen, nancsosan világító üvegdarabot és a hosszú fémpipán keresztül fújják fel azt. Vagy hárman segédkeztek ebben a műveletben, és itt valóban láthattam, ahogy az ember „küzd” az anyaggal.

Később az „engem az anyaggal való kapcsolat érdekel” mondatok már-már klisének, közhelyesnek hatottak, de jobban belegondolva ezen mondatok valóban egy lényegi mozzanatra világítanak rá: az alkotó ember és a világ közötti viszony kifejezésének primer lehetőségére, ami árulkodik az aktor személyiségéről, gondolkodásmódjáról, érzelmi és szellemi minőségéről.

Ennek nyomán két végpontot lehetséges meghatározni az alkotói attitűd szempontjából: az egyik véglet az a művész, aki az anyagot „csak” felhasználja, megtanul vele mesterien bánni, hogy saját gondolatait, érzéseit kifejezze általa, tehát az anyag tulajdonságait figyelembe véve, azt egy közvetítő mezőnek értelmezve alakítja. A másik véglet, amikor a művész kísérletező, felfedező szenvedélytől hajtva hagyja, hogy az anyag határozza meg az ő gondolatait, „csupán” tereli, felügyeli a matéria alakulását, mintha az egy autonóm entitás lenne önálló akarat, melyet nem megzabolázni, hanem kiszolgálni kell, teret engedve a működésének. Természetesen ez a két elvi kategória ilyen tisztán sosem valósul meg, az alkotói magatartás egyfajta keveréke a fentieknek. Ráadásul egy-egy alkotás létrehozása során is alakul ez a viszonyulás az anyaghoz.

Mégis, ami miatt ezt érdemesnek tartottam kifejtetni az az cél, hogy szellemi/szemléleti, kulcsot adjak László Kyrá műveinek értelmezéséhez. Ugyanis őt nem a hétköznapi értelemben vett történetmesélés érdekli, nem narratívák interpretálását helyezi alkotótevékenysége központjába, még csak nem is ábrázol, figurális jellegű alkotásai is csak figurális jellegűek: felfedezhetünk bizonyos belsőtér-szerű enteriőröket, ajtókat, ablakokat, falakat, de ezek nem konkrét szobák, udvarok, átjárók. Illetve lehetnek átjárók abban az értelemben, hogy rajtuk keresztül egy belső, amúgy nem látható valóságba merészkedjünk át. László Kyrá belső valóságába, amit üvegbe olvasztott,

üvegbe dermesztett, anyagba hajlított, anyagba rogyasztott. László Kyra az anyag felől közelít a valósághoz, megfigyeli, vizsgálja azt és kísérletezik vele: hogyan viselkedik az üveg, ha ilyen és ilyen hatásoknak teszem ki, vajon megtartja-e magát, ha így és így alakítom, fel lehet-e lógatni ide vagy oda, rá lehet-e akasztani erre vagy arra, elbírja-e saját magát, ha itt elvékonyítom, ott megvastagítom? És a megannyi kérdésre keresett válaszok nyomán valós terek jönnek létre, azaz nemcsak a teret alakítja általuk, hanem teret teremt azzal, hogy tömegeket, irányokat határoz meg, sarkokat, éleket, kiszögelléseket jelöl ki, elválaszt és összeköt, lehatárol és kapcsolatot teremt. Alkotásai nyomán valóságosan materializálódik egy-egy gondolat, egy-egy viszony, egy-egy helyzet. Kivetül a belső, de nem egy sík vászon felületére, hanem a minket körülvevő térbe, miközben a tárgyi kivetülés önmaga is teret hoz létre. Izgalmas misztérium ez!

Érdeemes közelebbről is megfigyelni ezen materiális kivetüléseket: az üveg felületi sokféleségét, a fényes és az opális részek váltakozását, a sima és a göröngyös felületeket, az egyenesen sarkos vagy hullámosan lekerekített részeket. És közben érdemes magunkat is megfigyelni, milyen gondolatok, asszociációk jutnak eszünkbe, esetleg milyen érzések kelnek életre bennünk. Az alkotó saját, belső folyamatai révén és az anyaggal való találkozása során létrehozza a művet, a belső és a külső valóság találkozási pontjánál születik meg az alkotás, amely magában hordozza mindkét világ emlékét. És mi ezzel a lenyomattal, ezzel az üvegbe zárt minőséggel találkozunk a kiállítótérben. Feladatunk nem az alkotó érzéseinek megfejtése, nem az üvegbe dermedt gondolat életre keltése, hanem lelünk és szellemünk „megnyi-tása”, hogy a plasztikák hatására saját gondolataink szülessenek, régi vagy új érzések ébredjenek bennünk, hogy valami olyasmit tapasztaljunk, ami csak ezen

4 · László Kyra: *Flow*,
Kiállítási enteriőr, Hosszúhetény,
2024

munkák szemlélésével lehetséges. László Kyra, bár nem elmésélni akar valamit, de mégis mesél: mesél a térről, mesél a belső valóságról, mesél magáról, de elsősorban mesél saját magunkról, mert alkotásai révén teret nyit belső valóságunkra.

Kívánom, hogy ezzel a nyitottsággal közelítsenek László Kyra műveihez és az általuk nyitott átjárón keresztül fedezzék fel saját maguk belső világát is! •